

MINISTERSTWO RODZINY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
DEPARTAMENT EKONOMII SPOŁECZNEJ I SOLIDARNEJ

ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-503 Warszawa, tel. +48 22 661 16 20, fax +48 22 661 16 21
www.ekonomiaspoleczna.gov.pl; e-mail: ekonomiaspoleczna@mriips.gov.pl

Warszawa, 20 stycznia 2021 r.

Jak sobie radzić w trakcie pandemii i pomagać potrzebującym - na przykładzie przedsiębiorstwa społecznego

Przedsiębiorstwa społeczne to podmioty ekonomii społecznej, które rozwiązują problemy społeczne za pomocą technik biznesowych, opierając się na wartościach takich jak empatia, solidarność, przedsiębiorczość, godna praca czy szacunek do drugiego człowieka. Sytuacja przedsiębiorstw społecznych jest szczególnie trudna w dobie kryzysu spowodowanego pandemią, zagrożone są miejsca pracy osób, które nie znajdą nigdzie indziej zatrudnienia. Miesiące pandemii pokazały jednak, że jest wiele przedsiębiorstw społecznych, które poradziły sobie w sytuacji kryzysowej, m.in. poprzez rozszerzenie swojej działalności o usługi niezbędne do walki ze skutkami rozprzestrzeniania się koronawirusa. Wiele z nich zaangażowało się także w działalność społeczną polegającą m.in. na pomocy osobom, które najbardziej ucierpiały w następstwie spowolnienia gospodarczego, zwłaszcza osobom starszym, samotnym i z niepełnosprawnościami.

1. ARTE Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna z Bielawy (woj. dolnośląskie)

Spółdzielnia socjalna Arte Bielawa realizuje usługi z zakresu budownictwa, pielęgnacji zieleni oraz tworzenia unikatowych, ręcznie malowanych wyrobów ceramicznych. W ofercie posiada również wykonywanie nadruków na odzieży oraz innych materiałach tekstylnych. Zatrudnia na podstawie umowy o pracę 34 pracowników, w tym 29 osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Spółdzielnia posiada status przedsiębiorstwa społecznego, a tym samym znajduje się w ogólnopolskiej bazie przedsiębiorstw społecznych. Dodatkowo została wyróżniona w II edycji konkursu „Znak jakości ekonomii społecznej i solidarnej 2019” w kategorii „Najlepszy pracodawca”, a także w I edycji 2018 w kategorii „Przedsięwzięcie PES sfinansowane/współfinansowane ze środków zwrotnych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego”.

W ramach wolontariatu Arte ukierunkowało swoje działania na osoby, które najbardziej potrzebowały pomocy, zwłaszcza na ludzi starszych, samotnych i niepełnosprawnych. W okresie od 20 maja 2020 r. zaangażowano pracowników oraz wolontariuszy spółdzielni w przygotowywanie i rozwożenie paczek z żywnością, pozyskanych przez spółdzielnię niezbędnych środków czystości, m.in. mydeł, środków do odkażania i dezynfekcji powierzchni oraz środków ochrony osobistej (maseczek, przyłbic). Spółdzielnia dotarła nie tylko do mieszkańców gminy, ale również powiatu (okolicznych wsi) oraz do instytucji takich jak: Stowarzyszenie Nowa Nadzieja, OPS Bielawa, Ekologiczna Szkoła Podstawowa nr 7 w Bielawie, Zespół Ośrodków Wsparcia, SPZOZ Powiatowe Pogotowie Ratunkowe

w Świdnicy, Ratownictwo Medyczne - Szpital Powiatowy w Dzierżoniowie, Państwowa Straż Pożarna Komenda Powiatowa w Dzierżoniowie.

Działania te służyły do niwelowania skutków pandemii wśród osób najbardziej narażonych, czyli: starszych, niepełnosprawnych, osób z obniżoną odpornością oraz pracowników służb ratowniczych. Zachowane były przy tym wszystkie niezbędne procedury bezpieczeństwa. W tym trudnym okresie całą tą sytuację możemy podsumować jednym zdaniem: My troszczyliśmy się o potrzebujących, a Bóg zatroszczył się o Nas...

Spółdzielnia ściśle współpracuje z Gminą Bielawa, Miejskim Zarządem Budynków Mieszkalnych, Spółdzielnią Mieszkaniową, OPS, lokalnymi partnerami biznesowymi oraz organizacjami pozarządowymi. Ma stałych odbiorców, stałe zlecenia. Straty generowane wskutek pandemii wynikały m.in. z wprowadzenia poważnych ograniczeń, a tym samym ograniczenia kontaktów międzyludzkich. Aktualnie spółdzielnia świadczy zróżnicowane usługi, głównie remontowe, prace porządkowe oraz zadania z zakresu zagospodarowywania terenów zieleni. To pozwoliło uniknąć strat. W związku z wprowadzonym stanem epidemiologicznym przedsiębiorstwo społeczne podjęło wszelkie niezbędne kroki, aby zapewnić płynność finansową i uniknąć strat spowodowanych pandemią.

Złożyliśmy wniosek do ZUS o umorzenie składek za marzec, kwiecień, maj 2020. Otrzymaliśmy je. Ponadto wnioskowaliśmy o pożyczkę płynnościową. Spółdzielnia realizuje projekty unijne związane ze stażem zawodowym oraz subsydiowanym zatrudnieniem, co też przyczyniło się do utrzymania płynności finansowej (refundacja wynagrodzenia za poszczególnych stażystów i pracowników). Dodatkowo spółdzielnia poszerzyła swoją ofertę o nową usługę ozonowania pomieszczeń.

Oferta sprawdziła się m.in. w:

- przestrzeniach biurowych,
- urzędach, pomieszczeniach administracji publicznej,
- placówkach szkolnych,
- mieszkaniach prywatnych.

Spółdzielnia prowadziła działania mające na celu rozreklamowanie nowej usługi, co skutkowało systematycznym składaniem ofert na roboty budowlane.

<https://www.facebook.com/ARTEWSS/>

2. Konsorcjum Przyszań (woj. lubelskie)

Konsorcjum Przyszań działa na terenie gminy Hrubieszów od listopada 2019 r. Skupia w swoich strukturach dwie spółdzielnie socjalne, które posiadają status przedsiębiorstw społecznych, a tym samym znajdują się w ogólnopolskiej bazie przedsiębiorstw społecznych - jest to spółdzielnia socjalna Kuźnia Talentów im. Stanisława Staszica oraz Galeria Dobrego Smaku. W roku obecnym do konsorcjum dołączyło Centrum Integracji Społecznej w Mienianach i Klub Integracji Społecznej w Hrubieszowie oraz Spółdzielnia Socjalna Nasze drogi. Spółdzielnia Socjalna Kuźnia Talentów działa od 2 lat, zajmuje się głównie produkcją wyrobów garmazeryjnych, specjalizując się w pierogach. Prowadzi działalność szkoleniową oraz Klub Integracji Społecznej. W 2019 roku została laureatem konkursu Ministra Rodziny,

Pracy i Polityki Społecznej *Znak Jakości Ekonomii Społecznej i Solidarnej 2019* w kategorii Debiut Roku.

Spółdzielnia Socjalna Galeria Dobrego Smaku prowadzi cukiernio-kawiarnię, działalność rozpoczęła praktycznie wraz z pojawieniem się Covid-19.

Spółdzielnia Socjalna Nasze drogi, założona w partnerstwie z samorządem Gminy Hrubieszów, zajmuje się głównie remontami dróg, realizuje zadania zlecone przez gminę.

Centrum Integracji Społecznej w Mienianach funkcjonuje od 2013 roku i przygotowuje uczestników do podjęcia zatrudnienia poprzez reintegrację społeczno-zawodową w czterech warsztatach:

- warsztat gastronomiczny – realizuje zadanie publiczne obejmujące dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach z terenu gmin w powiecie hrubieszowskim oraz zlecenia indywidualne w zakresie przygotowywania posiłków dla dzieci i młodzieży w szkołach, poza okresem roku szkolnego zajmuje się również obsługą imprez okolicznościowych;
- warsztat gastronomiczno-cukierniczy – przygotowuje obiady domowe, catering dla klientów indywidualnych i firm;
- warsztat remontowo-rolny – wykonuje drobne usługi remontowe na rzecz osób indywidualnych oraz prace z zakresu porządkowania terenów zielonych;
- warsztat opiekuńczo-porządkowy – realizuje zadanie publiczne: *Świadczenie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych na terenie gminy Hrubieszów zlecone przez GOPS Hrubieszów oraz usługi porządkowe dla klientów indywidualnych.*

Wszystkie podmioty posiadają również certyfikat jakości Zakup Prospołeczny nadany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie.

Łącznie konsorcjum skupia około 70 osób, w tym 30 osób zatrudnionych na umowę o pracę, a pozostałe osoby objęte są zatrudnieniem socjalnym. Założycielem są jednostki organizacyjne Stowarzyszenia Przyszań, powołanego w celu reintegracji społecznej osób znajdujących się w trudnej sytuacji. Z chwilą utworzenia kolejnych spółdzielni socjalnych pojawiła się potrzeba konsolidacji wszystkich podmiotów, aby móc sprostać wyzwaniom, jakie stawia gospodarka rynkowa. Członkom konsorcjum zależy, aby stworzone miejsca pracy były bezpieczne, a warunkiem tego jest sukces gospodarczy przy jednoczesnym zabezpieczeniu potrzeb społecznych pracowników.

Jak poradzili sobie w czasie pandemii?

Z chwilą wybuchu pandemii w marcu 2020 r. decyzją wojewody działalność centrum została zawieszona do 25 maja, natomiast lockdown spowodował, iż spółdzielnie socjalne działające w branży gastronomicznej zmuszone były zamknąć swoją działalność. Z dnia na dzień centrum straciło źródło dochodów. Uczestnicy Centrów Integracji Społecznej (CIS) decyzją Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej mieli zagwarantowaną wypłatę świadczeń integracyjnych, natomiast Samorząd Gminy Hrubieszów udzielił pożyczki na pokrycie kosztów bieżącej działalności centrum. W późniejszym okresie spółdzielnie skorzystały z instrumentów Tarczy Antykryzysowej. Zanim jednak uzyskały wsparcie podjęły działania, które pozwoliły utrzymać płynność finansową.

Realną pomocą było uzyskanie zlecenia z Gminy Hrubieszów na uszycie 11 tys. sztuk maseczek dla mieszkańców Gminy Hrubieszów, z którego udało się wywiązać w terminie. Zostały zakupione odpowiednie maszyny, w krótkim czasie część osób odbyło przeszkolenie w zakresie wykonania poszczególnych prac krawieckich i na czas realizacji zlecenia podmiot przebranżowił się. W maju udało się uzyskać kolejne zlecenie z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hrubieszowie, tym razem na przygotowanie i dowóz ciepłych posiłków dla osób najbardziej potrzebujących z terenu gminy. Z chwilą odmrożenia gospodarki konsorcjum wznowiło sprzedaż detaliczną w lokalach i sklepach, niestety zanotowało drastyczny spadek obrotów, który utrzymuje się do dnia dzisiejszego. W sierpniu we współpracy

z OWES w Zamościu CIS przystąpił do Konsorcjum i na zlecenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie zrealizował zlecenie uszycia kilku tysięcy sztuk odzieży ochronnej dla mieszkańców Domów Pomocy Społecznej z woj. lubelskiego. We wrześniu i październiku na zlecenie OWES w Zamościu kontynuowano dożywianie osób najbardziej potrzebujących w gminie Hrubieszów oraz szyto dla nich maseczki. We wrześniu i październiku, do czasu wprowadzenia nauki zdalnej, dożywianiem objęte zostały także dzieci w szkołach. Obecnie Konsorcjum przygotowuje się do kolejnego zlecenia, tym razem odbiorcą działań będą osoby znajdujące się w trudnej sytuacji z terenu miasta Hrubieszów.

Pomimo trudnej sytuacji związanej z epidemią, konsorcjum Spółdzielni Socjalnych Przystań wprowadziło na rynek nową markę produktów bazującą na domowych recepturach pod nazwą „Hrubieszowskie Przymaki”. Marka zbudowana jest na ofercie produktów swojskich, wytworzonych z ekologicznych plonów ziemi hrubieszowskiej:

<https://www.cismieniany.pl/2020/11/17/konsorcjum-przystan/>

Stowarzyszeniu w tym trudnym czasie udaje się również zrealizować równolegle dwa projekty *Od wykluczenia do aktywizacji. Edycja 2020* Priorytet III *Włączenie PZS w konsorcja spółdzielni socjalnych* oraz Priorytet I *Usługi reintegracyjne*, dofinansowane przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej w ramach konkursu *Od wykluczenia do aktywizacji Edycja 2020*.

Justyna Jezierska, prezes CIS Mieniany opowiada: *Stale poszukujemy nowych rozwiązań. Uruchamiamy intensywną promocję naszych produktów, sklep internetowy. Od początku działalności Stowarzyszenia opieramy się na współpracy międzyinstytucjonalnej, partnerstwie z samorządem, biznesem. W dobie pandemii ta umiejętność współpracy zaowocowała i mogliśmy liczyć na wsparcie. Nie poddajemy się, natomiast zdajemy sobie sprawę, że pierwsze miesiące 2021 roku będą trudne i liczymy także na rządowe wsparcie na te nadchodzące miesiące. Zależy nam na utrzymaniu tych 70 miejsc pracy w naszych podmiotach oraz na tworzeniu nowych.*

<https://www.cismieniany.pl/2020/11/17/konsorcjum-przystan/>